

4.9

Preizkusi se

1. Opiši:
 - a) življenjske razmere v potokih
 - b) življenjske razmere v podzemnih vodah
 - c) življenjske razmere v močvirjih
2. Nariši lom svetlobnega žarka na vodni gladini. Označi vpadno pravokotnico ter vpadni in lomni kot.
3. Kolikšen je lomni količnik vode? Hitrost svetlobe v vodi je 225 000 km/s. Če se spomniš, je lomni količnik definiran kot razmerje svetlobne hitrosti v praznem prostoru in v snovi.
4. Med naštetih skupine organizmov so se prikradli organizmi, ki ne sodijo k skupinam. Poišči vsiljivce (v vsaki skupini je eden).
 - a) blatnik, vodni orešek, zeleni trdoživ, vodna zlatica
 - b) blatnik, paramecij, vodni orešek, mešinka
 - c) hrbotoplovka, obrobjeni kozak, komar, trst
 - č) vodni mah, ščuka, kapelj, som, jegulja
 - d) zeleni trdoživ, sladkovodna spužva, vodni mah, grmičasti lišaj
 - e) človeška ribica, potočna postrv, jamska školjka (kongerija), jamska postranica
 - f) šotni mah, rosika, šaš, rdeči bor
 - g) vodna bolha, ličinka enodnevnice, ličinka vrbnice, ličinka kačjega pastirja
5. Razporedi k naštetim organizmom ustrezno lastnost tako, da jih med seboj povežeš s puščico.

Organizem		Lastnost
Parameciji in amebe so		in je med plazilci izvrstna vodna plenilka.
Belouška je izvrsten plavalec		enocelični organizmi, ki jih imenujemo praživali.
Žabe odlagajo jajčeca v obliki mresta,		ker živijo v velikih združbah ali kolonijah.
V lužah se lahko že v nekaj dneh razvijejo alge, ki prekrijejo dno,		iz njih se razvijejo mladiči, ki jih imenujemo paglavci.
Na slovenskih mokriščih lahko najdemo mešinko, rosiko in mastnico;		so mesojede rastline, ki si potrebne snovi za rast priskrbijo iz drobnih živali.

6. Med naštetimi odgovori izberi pravilno razdelitev.

Celinske stoječe vode delimo na:

- A izvire, mlake, jezera, mokrišča
- B luže, mlake, jezera, hudournike
- C luže, mlake, jezera, mokrišča
- Č luže, mlake, jezera, podzemne vode

Po načinu prehranjevanja delimo živali na:

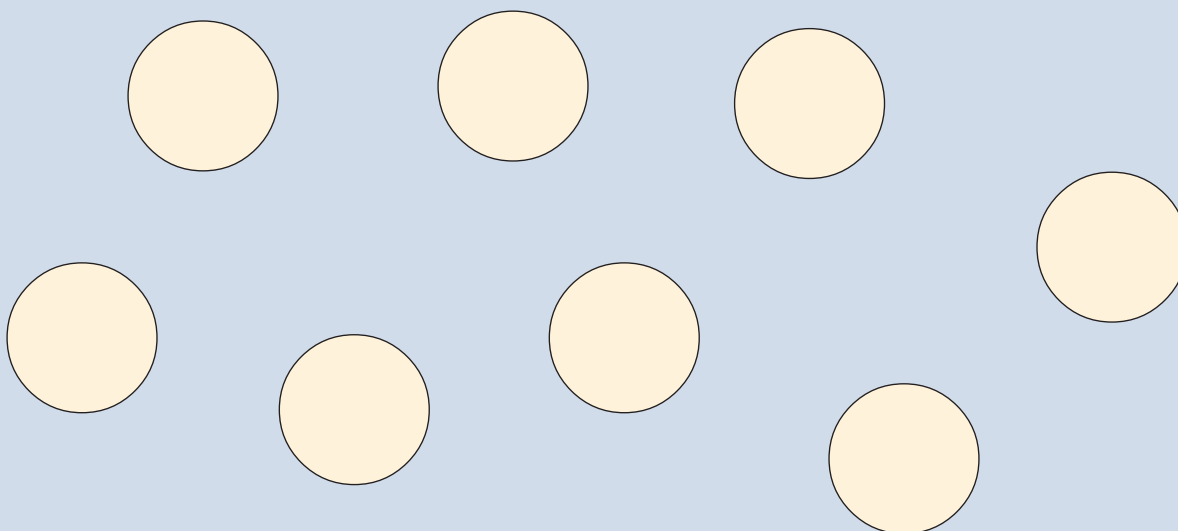
- A rastlinojede, mesojede in razkrojevalce
- B proizvajalce in potrošnike
- C gniloživke, zajedavce in mikorizne živali

7. V stolpcu je zapisanih šest primerov prehranjevalnih verig.

Žal so tri med njimi napačne. Poišči in označi pravilno sestavljene prehranjevalne verige, tiste z napako pa popravi.

Prehranjevalna veriga	Pravilna	Nepravilna	Zapis pravilne razporeditve
vodne bolhe – zeleni trdoživ – čaplja			
vodne alge – polži – rak jelševac			
drobci peska – potočni škržek – som			
vodne alge – paglavci – čaplja			
vodni plankton – klen – ščuka – vidra			
vodni mah – potočni rak – potočni škržek			

8. Našeta živa bitja razporedi v kroge, nato jih s puščicami med seboj poveži v prehranjevalni splet (obrobjeni kozak, vidra, zeleni trdoživ, vodna bolha, ameba, vodna leča, mali mlakar, ptič – ponirek).

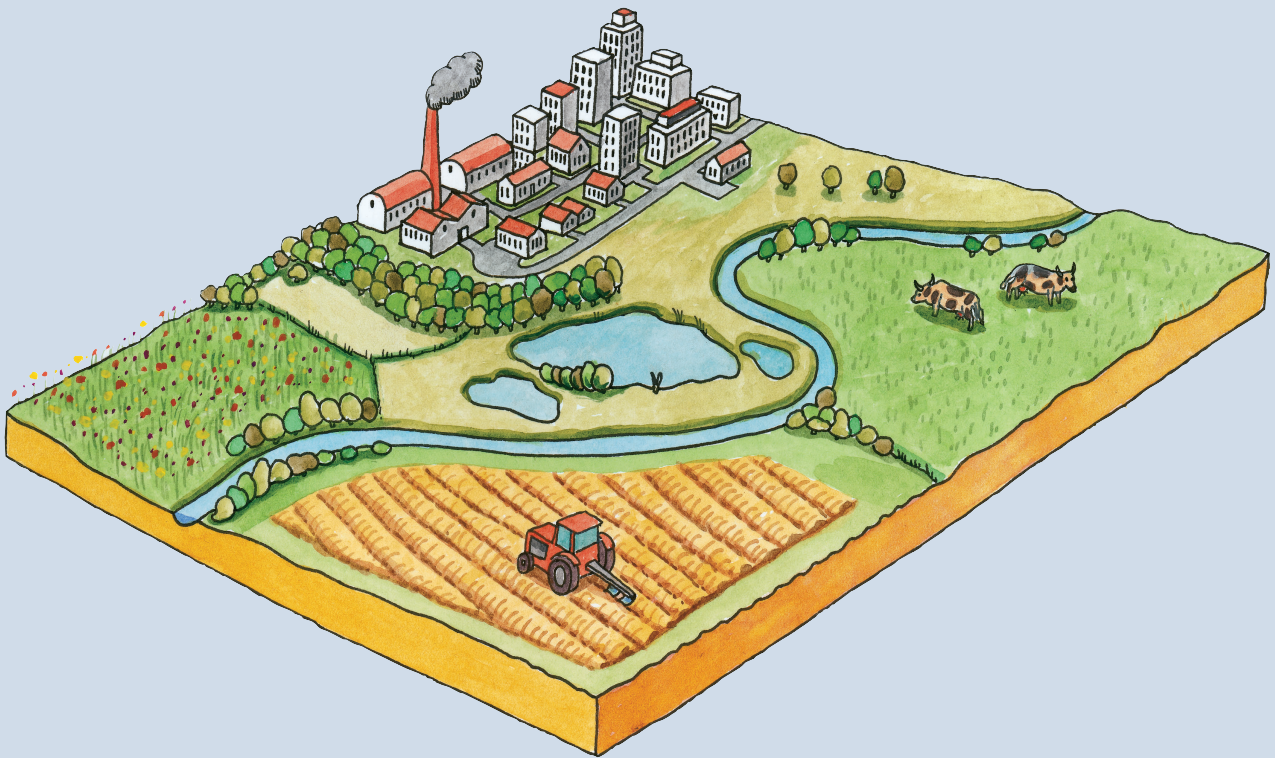

9. Razmisli in pojasni.

- a) Zakaj izginejo iz mlake skoraj vse dvoživke, če ribiči v mlako naselijo ribe?
- b) Naštej organizme, ki se lahko zelo hitro razvijejo v zbirnih sodih z vodo, ki jo uporabljamo za zalivanje lončnic in gred.
- c) Zakaj je v Prekmurju toliko štokelj, na Gorenjskem pa jih vidimo le redko?

10. Oglej si sliko, razmisli in sestavi odgovore na naslednja vprašanja.

Slika travnika ali polja s traktorjem, v ozadju sta mesto in pašnik, ob strani pa potok in mlaka.

- a) Kaj vse lahko vsebuje podtalnica, ki se zbira pod narisano pokrajino?
 - b) Opiši dejavnike, ki so prikazani na sliki in onesnažujejo celinske vode.
 - c) Zamisli si, da si župan naslikanega mesta. Kakšne ukrepe bi sprejel, da bi zmanjšal onesnaževanje celinskih vod?
 - č) Kako lahko zavarujemo mokrišča pred izsuševanjem in tako ohranimo življenjski prostor?
11. Imamo dve steklenici z vodo. V eni steklenici je voda s Krasa, v drugi pa destilirana voda. Kako boš s poskusom ugotovil, katera voda je v posamezni steklenici?
12. Kaj se zgodi, če v likalnik naliješ vodovodno vodo?
13. Pri pripravi pitne vode med drugim podtalnico filtriramo skozi peščene filtre in jo nato dezinficiramo. Kaj dosežemo s posameznim postopkom? Dopolni stavka.
Na peščenih filtrih se naberejo Pri dezinfekciji uničimo v vodi.